

Reformáció: mennyből indult megújulás

4.

Hármas ünnep Székelyudvarhelyen

7.

Közösségi találkozó Craiován

8.

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA

ÜZENET

XXXV. ÉVF. • 20. SZÁM
2024. OKTÓBER 15.
ÁRA 2 LEJ

Élen járni az ígéhez való hűségben

Teljesen homogén, református közösség vett körül gyermek- és ifjúkoromban, így először a Mezőség felekezeti megosztott világában tűnt fel, hogy hittestvéreim számára mennyire fontos református önazonosságának megélése. Ez a mi ünnepünk – mondták október 31-én, és kihúzták magukat. Majd hozzátették: természetesen élünk az úrvacsorával is.

Gyergyószentmiklóson már árnyaltabb a kép. Évtizedekkel ezelőtt még sokan voltak, de ma is akad olyan gyülekezeti tag, aki más felekezeti társaságban kissé feszeng az ő különbözősége miatt. Beszéltem olyan pedagógus anyukával, aki elmondta, hogy nemén levő gyerekei (is) római katolikusok lettek, mert azt látta, hogy a református diákok órarendje bonyolultabb, mint többségi társaiké, és ő szeretne volna ettől megóvni gyermekeit.

Itt a reformáció napját méltóképpen megünnepelni is ismétlődő kihívást jelent, hiszen a családok jelentős része felekezeti megosztott, és a többség, amely nem ezen a vidéken született, ilyenkor felkeresi hozzátartozói sírját, és nem szeretné elszalasztani a találkozási lehetőséget az élő rokonokkal. | 3.

Az ígének ma is ereje van – hangzott el a gyergyószentmiklósi református templom 125 éves évfordulóján

Fotó: Kiss Gábor

Megmaradásunk útja

AKrisztus utáni első században rohamosan terjedni kezdett a kereszténység, immár nemcsak a választott nép hazájában, de az úgynevezett pogány területeken, a Római Birodalomban is. A hit szép harcának eredményeként Európa népei fokozatosan Krisztus követői lettek.

Életünk jelene azonban éppen ennek az ellenkezőjéről beszél. Egy nagy, kétezre éven át tartó történelmi világkorszak, a keresztény Európa, a szemünk előtt recseg-ropog minden eresztékében. Sőt, ma már posztkeresztény korszakról beszélhetünk. A hit oly sok évszázad után kisebbségbe került. Cenzúrát és üldözést szenved az önmagát szabadnak hirdető világban.

Abban az időszakban van hitünk hajója, amikor bár cibálja a vihar, a hullámok játszi könnyedséggel emelik, majd taszítják a mélybe, de még nem látni, mi lesz a sorsa. Vajon túléli-e az elemek harcát, megérkezik-e a békés kikötőbe, vagy mindez csak a kezdet, valami még rosszabbnak, hit nélküli korszaknak a vészjósló kezdete? Vagy esetleg újra fújni kezd a mi irányunkba is a Lélek ébresztő szele, és a kőszívekről lehullnak majd a lakatok? | 3.

Az ígének ma is ereje van

Beszélgetés Mátyás István lelkipásztorral

A gyergyószentmiklósi református templom idén fennállásának 125 éves évfordulóját ünnepelte, a templom az akkori Csík vármegye első református egyházi hajléka volt. A közelmúltban a székelyföldi gyülekezet egyhetes rendezvényorozattal emlékezett a jeles évfordulóra. Ebből az alkalomból beszélgettünk Mátyás István gyergyószentmiklósi lelkipásztorral. | 5.

Tanulságos ígék Dániel könyvéből 10.

Imaharc

A fejezet azzal kezdődik, hogy Dániel három héten át bányászott. Ez idő alatt minden finom eledelről lemondott, húst nem evett, bort nem ivott, külsejét sem ápolta. Csak a hozzá legközelebb állókkal érintkezett. Huszonegy napon át szomorkodott népe felett. Mi ismerjük a bűnbánati hét gyakorlatát, de nála ez három hétig tartott. A huszonegy nap után találkozott vele az angyal. A Szentírásban az angyalokkal való találkozás sokszor félelmetes, megrázó esemény volt. Az angyal közölte a prófétával, hogy az első napon, amikor imádkozni kezdett népéért, az imádság szavai meghallgatásra találtak Istennél. Talán nincs még a Szentírásnak egyetlen olyan helye sem, amelyik ennyire szépen mutatná meg a közbenjáró imádság lényegét. Ez mindenképp arra biztat minket, hogy merjünk népünkért bátran imádkozni, merjünk népünket, családjunkat, gyülekezetünket, egyes embereket Isten elé vinni, hiszen az imádságaink angyalokat hoznak mozgásba, Isten az ő angyalainak parancsokat osztogat feleletként a mi imáinkra.

Látjuk tehát, hogy az egyház egyik legfontosabb feladata a népért való közbenjárás, az imádság. Ahol az egyház imádkozik, ott csodák történhetnek, ott angyalok jelennek meg, s végzik az ő csodálatos szolgálatukat, munkájukat. De azt is látjuk, hogy ez a látás ártására lehet az emberi szívnek olyan szempontból, hogy az fel-fuvalkodhat. Amikor az imádkozó ember meglátja, hogy milyen hatalmat jelent egy összekulcsolt kéz és egy meghajló térd, az ember elkezd magát fontosnak gondolni, magát a középpontba állítani. Ám Isten jól ismeri ezt a veszélyt is. E fejezet azt mutatja, hogy itt nem a hívő és kegyes Dániel a fontos, nem ő az, aki valamit el tud érní. Nem véletlen, hogy ez a fejezet a legszemélyesebb hangvételű az egész könyvben, s hogy itt nemcsak a mennyek világába, hanem Dániel szívébe is bepillantást nyerünk.

A fejezet elején azt láttuk, hogy három hétig szomorúságban volt Dániel. A 9. versben azt olvassuk, hogy ájultan arcra esett. Csak egy isteni kéz érintésére emelkedhetett fel, de akkor is csak a térdein és a tenyerén állt. Később is csak isteni hangra állhatott fel, de azt is reszketve tette.

A 16. vers szerint annyira elborították a fájdalmak, hogy alig volt jártányi ereje. A beszélgetés ideje alatt is szüntelen angyali erősítésre volt szüksége, hogy eszénél tudjon maradni.

E rész félelmetesen hasonlít a Szentírás egy másik fejezetére, a 2Kor 12-re, amelyben azt olvassuk, hogy elragadtatott a harmadik égis, de azt is, hogy tövis adatott a testébe. Amikor Isten valakinek nagy kijelentéseket ad, azonnal gondoskodik arról, hogy az ember el ne bizakodjon, el ne higgye magát.

S még látunk valamit e fejezetben. Nemcsak azt, hogy Isten angyalai hogyan szolgálnak és engedelmeskednek, hanem azt is, hogy a tőle elpártolt bukott angyalok is munkában vannak. Azok pedig ellenállnak az Úr munkájának. Ahol Isten végzi a munkáját, ott az ördög is azonnal munkához lát. A perzsa király udvarát démoni erők, hatalmak vették körül, ám Isten angyalai áttörték a démonok falát, és eljutottak a király szívéhez.

Vagyis az egyház e világban ádáz harcra, küzdelemre van elhívva. Nem test és vér ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek, hatalmasságok, a gonoszság lelkei ellen, amelyek a magasságban vannak. Ezek ellen csak a Lélek fegyvereivel lehet felvenni a harcot. A győzelem az imádságon dől el, az egyház imádsága megmozgatja Isten angyalait. Dániel itt tulajdonképpen egy előkép, aki Krisztusra mutat, aki az ő testének napjaiban könyörgésekkel és esedezésekkel, erős kiáltás és könnyhullatás közepette járult ahhoz, aki képes megszabadítani.

Mi tudjuk, hogy e harcban megszületett a döntő győzelem. A végső győzelemig még harcban vagyunk, de a döntő győzelem megszületett, mert ott a kereszten a bűn legyőzött. A keresztest is körülvevők a démoni lelkek, annyira, hogy még a Nap is elsötétült, viszont elhangzott a kiáltás: elvégeztetett. Jézus megharcolta a maga harcát, s nekünk is meg kell harcolnunk a miénket, mint ahogy az egyház is a magáét.

Tetszett Istennek, hogy minket is részeséivé tegyen e harcnak, amelyben a győzelem felől nem lehet kétség. Ezért a keresztyén ember napi parancsa ez: harcold meg a hitnek szép harcát.

„Azokban a napokban én, Dániel gyászoltam három teljes hétig, kíváncsot ételt nem ettem, húst és bort sem vettem számba.”

(Dán 10,2–3)

Bibliaolvasó kalauz

NOVEMBER

1 P	1Sám 7	Róm 6,1–11
2 Szo	1Sám 8	Róm 6,12–23
3 V	1 Sám 9	Róm 7,1–6
4 H	1Sám 10	Róm 7,7–13
5 K	1Sám 11	Róm 7,14–25
6 Sze	1Sám 12	Róm 8,1–17
7 Cs	1Sám 13	Róm 8,18–30
8 P	1Sám 14,1–15	Róm 8,31–39
9 Szo	1Sám 14,16–52	Róm 9,1–13
10 V	1 Sám 15	Róm 9,14–33
11 H	1 Sám 16	Róm 10,1–13
12 K	1 Sám 17	Róm 10,14–21
13 Sze	1 Sám 18	Róm 11,1–10
14 Cs	1 Sám 19	Róm 11,11–24
15 P	1 Sám 20	Róm 11,25–36
16 Szo	1 Sám 21	Róm 12,1–8
17 V	1Sám 22	Róm 12,9–21
18 H	1Sám 23	Róm 13,1–7
19 K	1Sám 24	Róm 13,8–14
20 Sze	1Sám 25	Róm 14,1–12
21 Cs	1Sám 26	Róm 14,13–23
22 P	1Sám 27	Róm 15,1–13
23 Szo	1Sám 28	Róm 15,14–33
24 V	1Sám 29	Róm 16,1–16
25 H	1Sám 30	Róm 16,17–27
26 K	1Sám 31	1Kor 1,1–17
27 Sze	2Sám 1	1Kor 1,18–31
28 Cs	2Sám 2	1Kor 2
29 P	2Sám 3	1Kor 3
30 Szo	2Sám 4	1Kor 4

És milyen szép lesz, ha életünk végén elmondhatjuk: ama nemes harcot megharcoltam, a hitet megtartottam.

| LŐRINCZ ISTVÁN |

Hirdetés

Igényes, pontos munkát garantálva vállalja templomok, műemlékek, egyházi épületek felújítását és karbantartását az **ALPINBIST Kft.**

Tornyok, toronydiszek festését, felújítását, bádorgozását, villámhárítók és ereszcatornák szerelését ipari alpinechnikával végzi el állványozási költségek nélkül.

További információk a **0755 312 904** telefonszámon.

Salétromos falak? A Biodry erre egy végleges megoldást kínál!

NEDVES FALAK?

bio|dry
ADVANCE
WALL
TECHNOLOGY

Svájci technológiánk természetes módon állítja meg a kapilláris nedvességet régi épületekben, templomokban, műemlékekben.

További információ:

0770 765 537

www.biodryromania.ro

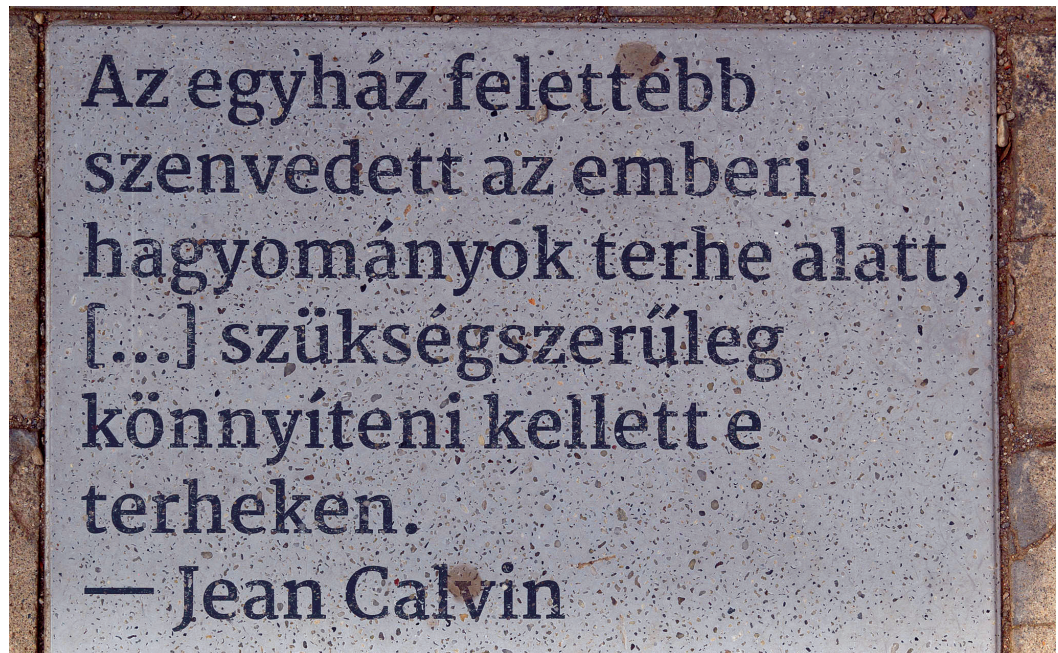
Élen járni az ígéhez való hűségben

1. | Az értékek tudatosítására viszont itt legalább akkora szükség van, mint más vidéken. Felekezetünk neve a régi jegyzőkönyvekben még úgy szerepel, hogy „ev.ref”, vagyis evangélium szerint reformált. Ebben látom ma is a lényegét. Nem más keresztyénekkel szemben szeretnénk meghatározni magunkat, hanem az ő ígéje mellett. Sok tekintetben példát is vehetünk itt, városon belül is, elkötelezett, megújulásra kész más felekezetű hívőktől. A mi feladatunk ezért némelykor „csak” felzárkózni, máskor viszont élen járni az ígéhez való hűségünkkel.

Egy évvel ezelőtt kezdtünk az ige ereje jegyében programokat szervezni a gyülekezetben, később derült ki (számomra legalábbis), hogy a magyar református egyház meghirdeti az élő Ige évét, így összetartozásunk már a jelmondat hasonlóságában is nyilvánvaló lett.

Az idei reformáció ünnepe előtt egyhetes ünnepséget tartottunk, amelyre a Kárpát-medence különböző részeiről hívtunk meg református előadókat, biznyságtévőket. Az Úr megáldotta rendezvényünket: nemcsak a vendégekkel élhattük meg a testvéri közösséget az ige körül, hanem lehetőséget kaptunk arra is, hogy egyéni istenkapcsolatunk elmélyüljön, hitünk erősödjék.

Tapasztalhattuk, hogy ha személyes kegyességünkben meg tudunk újulni, és visszatérünk gyökereinkhez, akkor Atyánk az ő ígéje és Szentlelke által képes csodálatos módon megújítani gyülekezeti közösségünket is. Egészen felemelő

A francia reformátortól származó idézet a gyergyószentmiklósi templom előtti járdán olvasható

és hálára indító volt látni, hogyan ismerik fel és használják egyházközségünk tagjai saját kegyelmi ajándékukat, egymást kiegészítve, vagyis ténylegesen az egy test jellegzetességei szerint mások javára, a közösség szolgálatára.

A következő időszak kihívása az, hogy azok, akiket az Úr megérintett, a mindennapokban

is az ige vezetése szerint éljenek. A gyülekezet többi tagja felé pedig azt az üzenetet szeretnénk eljuttatni, hogy kevés az „egyház hite”, Jézus ugyanis nem a formalitások betartása során, hanem a vele való személyes kapcsolat által válik a mi megváltónkká.

| MÁTYÁS ISTVÁN |

Megmaradásunk útja

1. | Ma még azt látjuk egyre elhatalmasodó mértékben, hogy a hit romlása, az elvilágiasodás, az Istentől való elfordulás bennünket is utolért és uralma alatt tart. Szapora léptekkel visszapogányosodik népünk, és az emberek elfordulnak a megtartó Isten kegyelmétől.

De ennek helyébe senki nem tud magának jobbat adni. Az okoseszközök és videójátékok korában a lélek üres marad. Isten nélkül fél-szárnyú madárként vergődik életünk. Nekünk is meg kell vívunk a hit szép harcát, hogy életünk a Krisztus keskeny útján maradjon.

Ez a lelki küzdelem mindig otthon kezdődik. A szülő szolgálatával. Ő az, aki Isten hajlékába vezeti gyermekét, aki imádkozni tanít. Erről tesz fogadalmat, mielőtt a keresztség alá tartja gyermekét: úgy neveli és nevelteti, hogy felnövekedve majd saját maga tegyen bizonyosságot Krisztust követő hitéről.

Nem vagyunk eszköztelenek. A keresztyén embernek is megvan a saját eszköztára a hit szép harcának megvívásához. Az efézusi levélben szép sorjában élénk tárja Pál ezt a lelki fegyverzetet.

A reformáció nemcsak ünnep, nemcsak emlékezés a dicső múltra, hanem inkább egy út, Krisztus útja, amelyen haladnunk kell. Úgy lesz hatékony ez az emlékezés, ha újulni akarunk adni a saját és közösségeink életében az ígének és az imádságnak. Hiszen látunk

Még egy reformációt!

Még egy nagy reformot adj nekünk,
Istenem,
Hogy hitünk dolgában végleges rend
legyen!
Sok-sok mulasztásunk ne égessen tovább,
Ezerféle bűnnek ne húzzuk a jármát.

Lelki megújodást adj nekünk, Istenem,
Erőt, hogy járhassunk e nehéz terepen!
Elnyel embereket a bűn ingoványa,
Neved, dicsőséged letaposva sárba...

Szívek újulását munkáld köztünk, Uram!
Szívtelenségünknek sok áldozata van.
Pusztulnak értékek, hullnak az emberek.
Rohanunk a vészbe, nem törődünk Veled.

Újuljon hitünk is, nyíljon meg az ajkunk,
Taníts imádkozni, könyörülj meg rajtunk!
Csak még egy reformot adj nekünk,
Istenem,
Hogy hitünk dolgában végleges rend legyen.

BOROS GERGELY

kell: az Istennek hátat fordító élet okozza az európai jelen végzetes, de talán még nem végleges útvesztését. Az ige nélküli élet minden erőfeszítése ellenére sem tud csupán önerőből diadalmaskodni vagy akár csak remélni, félelmeit leküzdeni.

Méregzöld víziókkal, istenhitet száműző felfogással, háttérhatalmi tervekkel tör ránk a jelen. Azzal szembeül életünk, amit Döbrentei Kornél így fogalmaz: „Méltóságunk oda, megsilányult vérünk, / okosságnak hisszük tehetetlenségünk / mert félünk, félünk, félünk.”

A recsegő-ropogó, önazonosságot ide-oda váltó, hit nélküli, keresztyén alapjaitól könnyelműen elszakadó Európában élve, az utódállamokban fogyatkozó kisebbségi nemzetközösséget alkotva, a globalizmus beáramlásától mérgezve fontos, hogy tudjuk és megfogalmazzuk, mit várunk a jövőtől. Kihez fordulhatunk félelmeinkkel. Kitől kérjük a reményt, gyermekeink és unokáink jövőjét.

A nagy ügyek mindig áldozatkész, nagyszívű embereket kívántak. Ady Endre szerint „Csak akkor születtek nagy dolgok, / Ha bátrak voltak, akik mertek.” Erre van szükségünk megfáradó jelenünkben. Biztatni az elgyengülőket, hitben nevelni gyermekeinket, újra és újra megújulni és megerősödni a Krisztusban.

A reformáció útja, üzenete ma is arra emlékezteti a bűneiben, a világ mátrixában eltévelyedő, önmagát becsapó, az Istent életéből száműző embert: nincs más út, csak Isten útja.

| FÁBIÁN TIBOR |

Reformáció: mennyből indult megújulás

Emlékezem. Az indulásra, az egyházat, Európát és a világot megújító reformációra. A mennyei indulásra. Különös látomás képződik meg lelki szemeim előtt. Bejön a képbe Genf, a reformáció monumentális emlékműve kőbe faragott, emberléptéket meghaladó reformátorok szobraival. Béza svájci, Kálvin és Farel francia, Knox skót reformátor. Jobbra-balra 3 méteres szoborfigurák: Williams amerikai teológus, Cromwell angol hadvezér, Bocskai István erdélyi fejedelem, I. Vilmos, a holland haza atyja, Gaspard de Coligny, Francia honfoglaló kálvinista admirálisa, IV. Henrik, francia hugenottapártoló király. I. Frigyes Vilmos brandenburgi református fejedelem. Felidéződik bennem a hatalmas emlékmű két végén álló vésett kötömb. Rajta Luther és Zwingli neve, s a reformáció előfutárai: Wald, Wycliffe, Husz. Kálvin genfi kortársa, a vele vitatkozó teológusnőnek, Marie Dantiérnek a neve. Minden lépésnél felidéznek egy-egy nevet magamban. Idelátom a magyar protestantizmus gályarabjainak szenvedés útját a nápolyi gályákig a gyászévtizedből. És eltöprengök. Mennyire igaza van Illyésnek utolsó verssorával: „volt bárkié a szándék,/maga az Isten se tudhatta másképp”. Nem tudta, de nem is akarta.

Kiviláglik a tanulság: a reformáció páratlan eseménye mennyből vezérelt hatalmas isteni tett volt. Amikor az előreformátorok, reformátorok egyszerre jelentek meg Európában egymástól függetlenül, de Isten ígéje, Lelke intésére. Minden nemzetben szinte egyszerre. Egyre tisztábban látom, hogy Atyánknak mennyire nem volt kedvére az egyház akkori elesettsége, s milyen tette kész szájalmat érezhetett kontinensünk népei iránt, amelyek hatalmas lelki sötétségben vesztegeltek. Sem ige, sem kijelentés nyelvükön, sem istenismeret, keresztyénségük is babilóniai babonás fogságban – ahogyan Luther kifejezte könyvecskéjében. Ezt 1517. október 31-én a wittenbergi vártemplomra kiszögezett 95 tétele után három évvel írta. Az egyház babiloni fogságáról úgy írt, mint Isten újszövetségi népének megkötözöttségéről, az egyházi visszaélések okozta európai színvo-

A reformáció genfi emlékműve. A kőszobrok közül az egyik Bocskai Istvánt (a képen jobbról az első) ábrázolja

naltalanságról. A hit, az egyházi s egyéni élet egyre mélyebbre süllyedt. De Isten hatalmas vágyat ébresztett sokakban, amit a reformáció emlékmű teljes hosszában olvasható véset így fogalmaz: POST TENEBRAS LUX – FÉNY A SÖTÉTSÉG UTÁN.

Napnál világosabban ragyog a felismerés: a reformáció nem emberi mű volt elsősorban, hanem Isten irgalmas tette, aki nem akarta népét, Európát és a világot benne hagyni a sötétség, a pusztító indulatok forrongó poklában. Nem akarta, hogy ami az emberi szellem felemelése, isteni teremtettségéhez méltóan nemes, Krisztus-szerű lehet az emberiségben, az búcsúcédlák, adok-veszek pénz cserebere tárgya maradjon. Nem akarta, hogy az üdvösség, a gyógyulás, a megújult alkotó élet a templom kapujában, a létezés peremén, a porban vergődjék. Evangéliumi innovációval, a beteg koldus alalmazását kérő legkisebb igényére Péter, a tanítvány Isten legnagyobb ajándékával válaszolt: ezüstöm és aranyam nincsen, de amim van, azt adom neked, a názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj... ő pedig járkált, ugrándozott és dicsérte Istent. És az egész nép elkezdte dicsérni Istent (ApCsel 3,6–9).

Mennyivel másabb ez a történet, milyen sodró, magával ragadó, mint amire Luther vitairata ott a templomajtóra kitéve célzott. Ezért is írta a 32. tételben: aki bűnbocsátó cédlákkal akarja elnyerni az üdvbizonyosságot, az tanítómestereivel együtt örökre elkárhozik. Hozzá a kiegészítő magyarázatban a magyar kiadás megjegyzi: a katolikus Tetzl pénzesládájára ez volt felírva: „akinek pénze a ládában cseng, annak lelke mennyországban leng.” A lélek, a szellemi kultúra nem pénzkérdés. Akkor sem volt, ma sem az. Nem eladó, megvehető az egész világ. Pontosabban az ember és boldogulása nem alku tárgya!

Isten küldöttei a reformáció korában egyetlen intésre jelentek a babiloni fogságban vergődő Európa városaiban, falvaiban. E szá-

badító isteni vezérlés a nemzeti nyelvre fordított Bibliával és hitlításokkal új önértékelést, megújulást ígért. És amit ígért, azt meg is tette. A reformáció mifelénk is gyorsan és győzedelmesen terjedt. Kálvin, Luther és a többiek nélkül ez nem ment volna. És magyar reformátorok nélkül sem. Méliusz Juhász Péter Debrecenben, Dévai Bíró Mátyás Kassán, Sztárai Mihály a Dráva-mentén, Szegedi Kiss István Csanádon, Heltai Gáspár Kolozsvárott, Károli Gáspár Göncön állt lelki hadrendbe a szabadító evangélium mozgósítására. Egyszerűen, de határozottan: Krisztus-hittel, Bibliával, személyes meggyőződéssel, a lélek felszabadításával mindenfajta babonáság, szellemi-anyagi bilincs rabságából. Úgy, ahogyan a Szentlélek diplomatájaként sok ezer levelében munkálta Kálvin lengyel földtől Angliáig. A reformációnak szavakban is rangot adva, értékteremtő erejét terjesztve. Micsoda hitújító, szellemi-lelki világosságot terjesztő szenvedélyes levelet írt az angol Somerset hercegének, Eduard Seymournak 1548. október 22-én Genfből. Itt használta először a reformáció szót, írt ennek lényegéről és megvalósításának módszereiről. Arra kérte, az angol nép és az egész egyház reformációja érdekében a népnek adjon katekizmust, oktatást az evangéliumi hitről, tegyen mellé nemzeti nyelvű hitvallást. Ezekkel a helyes tanítást „a szív belsejébe lehet ültetni”, ami belülről vezérli majd és emeli fel a brit népet. Gyülekezeti és egyházfegyelemmel a népet rá lehet nevelni a kölcsönös tiszteltetésre, amely nélkül nem működik az ország.

Boldog vagyok, hogy ismét tisztán látom: a reformáció nem alulról indult emberi vállalkozás volt, hanem felülről érkező fény, Isten mentő szeretetének hatalmas és győztes szabadságmozgalma. Az egész teremtett világért. Ezért van jövője.

Lépésenként, tagolva mondom a szavakat: Post tenebras lux – sötétség után fény. És „maga Isten sem tudhatta másképp”. Mert nem is akarta – mindenkiért, a jövővért.

Kálvin auditórium. Háttérben a genfi székesegyház

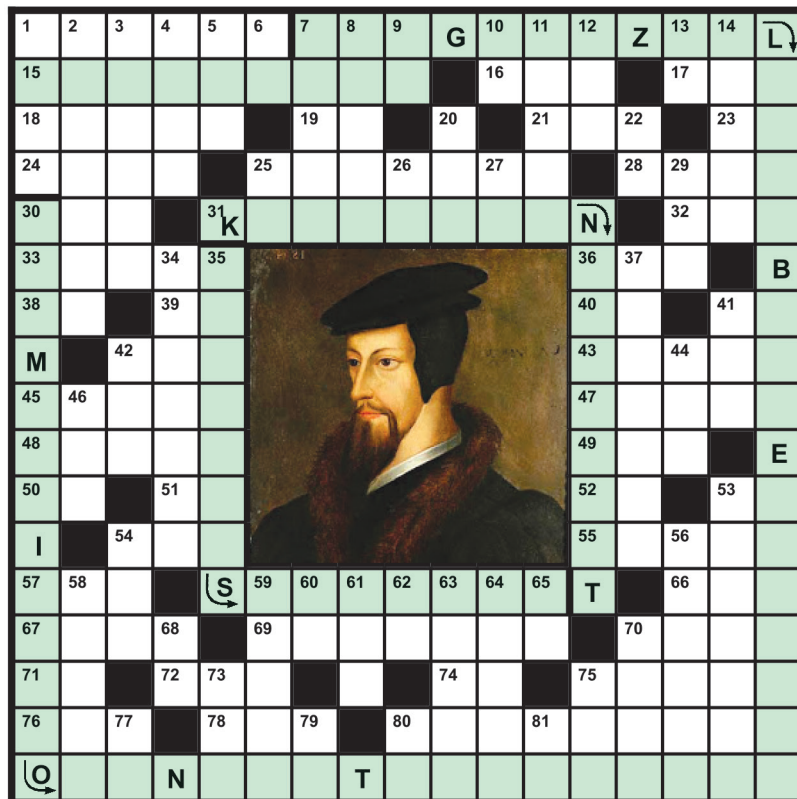

Kereszt(yén)rejtvény

Vízszintes: 1. A német birodalom elnöke volt (Karl). 7. **Az első rész.** 15. **A befejező rész.** 16. Szabálytalan helyzet a fociban. 17. Pubban mérik. 18. Válogatott német labdarúgó (Miroslav). 19. Némán tömő! 21. Az ... partján; Juhász Gyula verse. 23. Káté! 24. Lazacfajta. 25. Valamely nyelvi rendszer történeti vizsgálata. 28. Ádám fia a Bibliában (névv.). 30. ... Boldon; Trinidad és Tobago-i atléta. 31. **A negyedik rész.** 32. Fogadására. 33. Vigjáték jelzője lehet. 36. Figyelmeztet. 38. Mesebeli! 39. Üres a busz! 40. A főnév egyik kérdése. 41. A gömb szélei! 42. Herélt kos. 43. Szekér jelzője lehet. 45. A Maláj-félszigeten élő népcsoport. 47. Német város. 48. Az Asszony lesz a lányból zeneszerzője (Béla). 49. Kábítószer (röv.). 50. Félperc! 51. Lényegében szép! 52. Bécsi tojás. 53. Ennek! 54. Kotangens (röv.). 55. Iskolai időszak. 57. A hétralvóra rásüt a nap. 66. Késérősége fogalom. 67. Iráni eredetű, lovas nomád nép. 69. Nem ...!; Szó sem lehet róla. 70. Francia festőművész (Joseph). 71. Mágnesmag! 72. A hajó része. 74. A libaólból hallatszik. 75. Álmos fejedelem anyja. 76. Helyesel az angol. 78. Asszony lesz belőle! 80. Gabonát arat.

Függőleges: 1. Cigaretta vége, csikk. 2. Akinek eredeti ideái vannak. 3. ... Família; magyar együttes. 4. Ukrán folyó. 5. Angol névelő. 6. Zenedarab! 7. Az izomszövet egyik fehérjeje. 8. Cseh filmrendező (Karel). 9. Bemenő! 10. Párban nyel! 11. Német költő (Heinrich). 12. Ezzel a kártyalappal nagyot lehet ütni. 13. Tüzelőanyag az erdőből. 14. Elfogy az áru. 20. Bonyodalom, baj. 22. A pasa hasa! 25. Kezdeti dőre! 26. Kéményfalak! 27. Nótarészlet! 29. Német betű. 30. **A második rész.** 34. Alvásból kelt. 35. **A harmadik rész.** 37. Ciprus fővárosa. 41. Germán néptörzs v. 42. Teniszrakett. 44. Beburkol az angol. 46. Zolnay Pál filmje, egy testrésze. 53. Betelepít. 54. Tinóterelő szó. 56. Rimac ...; elektromos sportautómárka. 58. Állattani rendszertani egység. 59. Alain Delon híres filmszerepe. 60. Kezdődik az edzés! 61. Fegyenc. 62. Két hűbéres! 63. A tervezőjéről elnevezett pisztoly, parabellum. 64. ... Piaf; francia szanzonekesnő. 65. Gésa! 68. Numero (röv.). 70. Svéd filmrendező (Redväs). 73. ... Charles; amerikai zenész. 75. Régi rádiómárka. 77. Beásás! 79. Sakkfigurák! 80. A házba. 81. Kettő odaesik!

Fejtörőnk fősoraiban Kálvin Jánost idézzük.

Előző rejtvényünk megfejtése: Vidám ruhák, fénylő szemek, kopog már a barna dió, gyülekező gyereksereg, véget ért a vakáció.

Készítette CSATLÓS JÁNOS

Gasztrosarok

Sütőtökös-csirkés bolognai

Sokféle bolognai jellegű étel létezik, és nem kell feltétlenül spagetti tésztával készítenünk, főleg, ha épp híján vagyunk ennek. Próbáljuk ki ezt a különlegesebb ízvilágú, krémes, sütőtökös, őszi fogást, jól fog esni a hűvös, esős napokon (is).

Hozzávalók: 500 gr darált csirkehús (vagy pulyka), 200 gr nyers sütőtök (vagy édeskrumpli), 1 közepes fej vöröshagyma, 3-4 cikk fokhagyma, 2 evőkanál sűrített paradicsom, 2 evőkanál kukoricakeményítő, kb. 250-350 gr száraz tészta (lehet spagetti vagy makaróni tészta is), só, bors, paprika, oregánó ízlés szerint, kevés olaj a sütéshez (2-3 evőkanál), parmezán a tálaláshoz

Elkészítés. Először tegyük oda főni a száraz tésztát, hogy mire kész lesz a ragu, a tészta is legyen megfőve. Fedő alatt hagyhatjuk melegen tartva, amíg kész lesz az étel többi része.

A sütőtököt (vagy édeskrumplit) kisebb darabokra kockázzuk fel, a hagymát aprítsuk szintén apróra. Egy mélyebb serpenyőben vagy lábasban 2-3 ek olajon elkezdjük pirítani a hagymát, miután megpirult (ne égjen meg), szórunk rá kevés pirospaprikát, gyorsan keverünk egyet rajta, majd jöhet bele a kockákra vágott sütőtök (vagy

édeskrumpli). Pici vizet töltünk rá, majd kb. 3 percig pároljuk. Ezután fokhagymanyomóval törjük össze a fokhagymacikkeket, keverjük ezt is bele a hagymás, sütőtökös keverékbe. Rögtön jöhet hozzá a darált hús, kevés vízzel felöntjük, jól összekavarjuk, és fedő alatt készre főzzük. A vizet apránként kell adagolni hozzá, hogy sose ússzon benne a folyadék, illetve rá is piríthatunk kicsit. Sózzuk, borsozzuk.

Miután készre sült (megpuhult) a hús, hozzákeverjük a paradicsomos krémet is. Ehhez 2 ek sűrített paradicsomot kikeverünk 2 ek kukoricakeményítővel, ízlés szerint oregánóval, és

nagyjából 1 dl vízzel. Lehet kevesebb is, csak krémes állagot kapjunk.

Ha hozzáadtuk a csirkés raguhoz a paradicsomos krémet, jól összekeverjük. Ha túl sűrű lenne, kevés vízzel pótoljuk, majd fedő alatt még néhány percig összerotyogtatjuk. Megkóstoljuk, hogy kell e még fűszerezni sóval, borssal.

A csirkés ragunak a végén krémesnek kell lennie, ne tocsogjon a folyadéktól, de főleg száraz ne legyen, a lényeg, hogy szaftosan kell összekeverni a főtt tésztával. A végén melegen reszeljük rá bőven a parmezánból, és fogyasszuk melegen az ételt.

SZABÓ ANITA

Közösségi zsoltáréneklés – ma is ható ige

Idén nyáron a zsoltárfordító Szenczi Molnár Albertre (1574–1634) és munkásságára emlékeztünk oly módon, hogy az általa fordított és a genfi dallamokra igazított zsoltárokat énekeljük. A zsoltár ugyanis nem egy letűnt kor öröksége, hanem ma is élő, ható ige, s a közösségi zsoltáréneklésnek ereje van. A résztvevők beszámolóiból szemezgettünk.

„A zsoltárok dallamával és szövegeivel való mélyrehatóbb ismerkedés minden résztvevő számára élmény lehetett. Érdekes volt, hogy naponta más-más hangszeres kísérettel énekelünk. A templomainkban bevett orgonajáték mellett hallhattunk különböző felállású zenekari kíséretet is. A hangszerek megszólaltatói olyan fiatal zenészek voltak, akik vagy már kántorként szolgálnak egyes gyülekezetekben, vagy reményünk lehet arra, hogy a későbbiekben részt vesznek majd e szolgálatban. Az éneklést segítették a Schola Cantorum Transsylvaniensis kórus azon tagjai is, akik éppen nem valamilyen hangszeren játszottak. Igazi közösségi munka volt, észrevehetően örömforrás azoknak is, akik átadták nekünk e dallamokat, együtt énekeltek a résztvevőkkel vagy felolvasták a zsoltárszövegeket.”

„Öt napig minden délből időt szakítottunk arra, hogy a zsoltárokra összpontosítsunk – együtt, és mégis egyedül, szemtől szemben az évszázados szavakkal, érzelmekkel és ecsetelt élethelyzetekkel – felebarátaink társaságában. A napi egy órányi éneklés alatt a többé-kevésbé rutinosan elénekelt szavak és hangok kiléptek a kulisszákból és főszerepet vállaltak: átrágtuk magunkat a fohászok és dicsőítések értelmén, belekóstoltunk Isten végtelen szeretetébe, ígéretei betartásáért és bocsánatáért esedeztünk. Mert nincs új a nap alatt: betegség, éhség,

háború, irigység, kapzsiság, félelem, hála... mindezeket évezredekkel ezelőtt megénekelte a zsoltáros. Majd a reformáció után rövid idő alatt magyarra fordította az, aki feladataként fogta fel e hatalmas jelkép értékkel bíró változás megvalósítását: hogy immár közvetlenül ki-ki a lelkiismerete szerint anyanyelvén szólíthassa meg az Urat.”

„A naponta változó zenei kíséret – a barokk hangszereléstől a modern szaxofon kíséretig, a királyi regiszterekben megszólaló orgonától az a capella módban felcsendülő szólamig – kiteljesítette a zsoltárok időbeli érvényességét. Mélységesen emberinek találtam azt a változatot is, amikor egyes szakaszokat felváltva hol nők, hol férfiak olvasták fel. A felolvasott részek különös hatással bírtak, rám legalábbis – az Úrhoz intézett fohászoknak és kétségeknek megrázó, eddig nem tapasztalt közvetlenséget és hiteles erőt adtak.”

„Szívemből remélem, hogy hagyomány lesz ebből; hogy miközben zajlik a Kolozsvári Magyar Napok forgataga a Farkas utcában, naponta időt szakítunk a zsoltárok megelevenítésére, és újból egymásra találunk a templom hűvös boltívei alatt.”

„Köszönet és hála a szervezőknek, az ötletgazdának, a zenészeknek és mindazoknak, akikkel együtt énekelhettem – önfeledten, boldogan.”

Kántorok: Windhager Geréd Erzsébet orgonaművész (Bécs), Ferenczi Balázs (fagott), Sikó Boglárka (furulya). Kasabián Kamilla (brácsa, koboz), Szöllőssi Zsófia (brácsa), Sógor Dénes (zongora), Réman Róbert Roland (orgona), Székely Norbert (zongora), Benedek Balázs (szaxofon), Sógor Sámuel (orgona). Ötletgazda, szervező: Sógor Csilla, Sógor Sámuel.

**TAMÁS CSILLA,
LÁSZLÓ-HERBERT ÉVA,
SÓGOR ÁRPÁD**

Hármas ünnep Székelyudvarhelyen

Aszékelyudvarhelyi belvárosi templom hármass ünnepnek adott otthont szeptember 21-én. Az erdélyi és partiumi református kollégiumok közös tanévnyitójával mellett a Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium új épületének elkészüléséről, újraindulásának 30. évfordulójáról is megemlékeztek.

Az ünnepi istentiszteleten Kolumbán Vilmos püspökhelyettes igehirdetése után Juhász Zoltán iskolalelkész szólt az egybegyűltekhez. „Ma azért adunk hálát, hogy 30 éve itt Székelyudvarhelyen előjáróink megtették az első lépéseket, felismerték az Istentől kapott lehetőségeket, rendíthetetlen hittel tették a dolgukat, miközben egy közösségért dolgoztak”. Tökés Zsolt, a kollégium igazgatója elmondta, bár az épületet – adminisztratív okok miatt – még nem vehetik birtokba, remélik, hogy a létesítményt minél előbb hivatalosan is elfoglalhatják. Ambrus Attila egyházkerületi főgondnok szerint a református iskolákban nemcsak a tudományokra, de a lelki értékekre és hagyományokra is nagy hangsúly kerül, ami biztos fogódzó a gyermek és a felnőtt életében egyaránt.

Kató Béla püspök beszédében elmondta: „Nekünk magyaroknak mindig fájdalmas kérdés az, hogy milyen mértékben fogyunk. Éppen ezért ma legyünk hálásak! Hálásak azért, hogy még vannak gyermekeink, örököseink, akiknek intézményinket átadhatjuk.” Minden ilyen intézmény átadása abban segít, hogy elhiggyük, lehetséges tovább haladni, hiszen Isten nem engedi elveszni azt, ami neki szent, jelen esetben gyermekeinket. A püspök hozzátette, bár azt hihetjük, védelmeznünk kell és fényt mutatnunk nekik, valójában a sötétbe kell bevezetnünk őket, hogy önállóan tájékozódhassanak. Felhívta a figyelmet, ma azért is adjunk hálát, hogy vannak szülők, akik az oktatás középpontjába Jézus Krisztust helyezik. De oktatóinkért is, akik képesek odaadni életüket céljuk eléréséért. Kató

Fotó: Kiss Gábor

Az új épületben tornacsarnok, osztálytermek és bölcsőde is helyet kap

Béla püspök köszönetet mondott elsősorban a magyar kormánynak, az építőknek, majd különös figyelemmel szólt az iskolaigazgatóhoz, aki az iskola fennállása óta annak fennmaradásáért munkálkodik.

Az ünnepséget az iskola diákjainak zenés műsora tette színesebbé. Az ünnepély a Bethlen-díj átadásával zárult, amelyet Kovács Irén Erzsébetnek, a zilahi Wesselényi Kollégium volt igazgatójának, szenátornak ítéltek oda.

| P. K. |

Szórványban az egyház többet jelent

Közösségi találkozó Craiován

Bukarest, Craiova, Râmnicu Vâlcea református egyházainak képviselői, gondnoki, presbiterei találkoztak, és együtt imádkoztak a brassói egyházmegye vezetőségének részvételével a város száz evangélikus templomában szeptemberben.

Az ünnepi istentiszteleten Miklósi Csaba esperes hirdette Isten ígését ApCsel 18,9–10 alapján. „Isten észreveszi Pál apostol gyötrelmeit, de figyel ránk is, látja életünk kihívásait, s szól hozzánk. Lehet, ma épp e biztatásra vágyunk Craiován: Ne félj, hanem szólj és ne hallgass! Ha Isten jelen van, senki sem árthat nekünk. Pál apostol akkor választ kapott: maradni és hirdetni kell az élő Krisztust. Legyen ez a mi válaszuk is!”

A továbbiakban köszöntőt mondott Nagy Endre házigazda-lelkipásztor, Nagy Éva vallásügyi tanácsos, az egyházmegye Presbiteri Szövetségének alelnöke, aki hangsúlyozta az egyház szerepének fontosságát a szórványban, a presbiterek munkájának lényegét a magyar közösségek fennmaradása érdekében.

A rendezvény kapcsán a helyi lelkipásztor elmondta: „a Kárpátokon kívül Bukarest mellett 1861 után szerveződtek a református egyházközségek. A Râmnicu Vâlcea-i és craiovai gyülekezetek 1997-ben alakultak meg, amikor Csiha Kálmán püspök kinevezte Szabó Attila lelkipásztort, hogy szervezze meg az olténiai missziót. Craiován többen voltak, de a választás Râmnicu Vâlceára esett, mivel közelebb volt Erdélyhez. Havonta tartanak istentiszteletet mindkét városban a helyi száz templomot bérelve. Sajnos az utóbbi években a lélekszám lecsökkent. Kilenc-kilenc egyháztag van mindkét gyülekezetben. Ám a szórványban az egyház többet

jelent, mint Erdélyben, a hívek alig várják a találkozásokat. Istentiszteletek után szeretetvendégségen szoktak elbeszélgetni. Nagy öröm volt a szeptemberi rendezvény, amelynek reméljük, lesz folytatása.”

A Râmnicu Vâlcea-i gyülekezet életéről Farkas Béla gondnok beszélt: „nemcsak reformátusok, hanem unitáriusok és római katolikusok is jöttek az istentiszteletekre azért, hogy magyar nyelven hallgassák Isten ígését. Sokan elhozták gyerekeiket is vagy az unokákat. Sátoros ünnepeken megtelt a templom, vidám hangulat volt, kezdtük itthon érezni magunkat az olténiai városban. Létszámunk rohamosan csökkent az utóbbi években, a rendszerváltás után már nem jöttek fiatalok a városba, sokan hazaköltöztek Erdélybe, és sokan örökre eltávoztak.”

A rendezvényen ünnepi gondolatokat továbbított Kovács József craiovai gondnok is: „köszönöm a sok beszélgetést, a kedves arcok viszontlátását, az ismerkedéseket. Különös köszönet Nagy Endre lelkipásztornak, aki kitűnően megrendezte a találkozót. Köszönjük a megható igehirdetést, amely még jobban hangsúlyozta a rendezvény fontosságát. Köszönjük a lelki táplálékot. Érezzük, hogy a gondviselő Isten közöttünk van. Köszönjük Nagy Éva tanácsos biztató szavait is. Különleges alkalom volt ez, amelyet a résztvevők nem felejtenek el.”

Az eseményen jelen voltak a magyar közösségekhez tartozó unitárius, római katolikus és ortodox hívek is. A tömör program hitben és életművekben gazdagította a résztvevők életét. Mindannyian köszönjük a meghívást, az együtt töltött szép percek, a tanulságos beszélgetéseket, a találkozás és ismerkedés örömét.

| Dr. NAGY ÉVA |

Egyházkerületi presbiteri konferencia

Vámosgálfalván tartotta meg idei konferenciáját az egyházkerület Presbiteri Szövetsége (PSZ). Vendéglátó a helyi református egyházközség volt, ahol 1668-ban alakult meg az első erdélyi presbitérium és 2018-ban, a 350. évforduló emlékére állítottak kopjafát.

A konferencián Szegedi László generális direktor tartott áhítatot, majd Szabó István János helybeli lelkész ismertette röviden Vámosgálfalva egyházközség történetét. Az együttlét során Ccenteri Levente esperes, a meggyesfalvi gyülekezet lelkipásztora tartott érdekes előadást *Jézus tanítványai* címmel, hangsúlyt fektetve a tanítványok elhívására, a tanítvány jellemzőire (bátor, türelmes, bölcs), az elhívás céljára, a tanítványi közösségre és ennek alapjára, a nagybetűs Szeretetre. „Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást” (Ján 13,34-35). Jézus azt várja el tőlünk ma is, mint az első tanítványoktól: elkötelezettséget, komolyságot, hogy legyünk az ő munkatársai és bizonyágtevői, vállaljuk fel őt az emberek között, hordozzuk magunkban az ige világosságát, és értsük meg, hogy ő velünk együtt akarja építeni Isten országát – fejtette ki gondolatait az esperes.

Az előadás után Pályi József, az egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke a Mt 22, 37–40 alapján köszöntötte a jelenlevőket. A konferencia áldással zárult, utána a szövetség vezetősége emlékkoszorút helyezett el a templomkertben felállított kopjafánál. Ezt követően vezetőségi megbeszélés következett a PSZ működése kapcsán, az együttlét kötetlen beszélgetéssel zárult.

DR. NAGY ÉVA,
a Brassói Egyházmegye
Presbiteri Szövetségének alelnöke

Hirdetés

**Toronyjavítás
-festés
-bádогоzás**

LUKÁCS ALPIN'S   **0744 612 079**

A kiadványt támogatta

ÜZENET

ISSN 1223-8848

Az Erdélyi Református Egyházkerület gyülekezeti lapja

A szerkesztőség címe: 400158 Kolozsvár, Eötvös utca (str. Constanța) 1–3. sz.

Telefon: 0731-019404 • Drótposta: uzenet@reformatus.ro

<https://reformatus.ro/mediatar/kiadvanyok/uzenet> • Főszerkesztő: Somogyi Botond

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. • A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Tipográfia: IDEA PLUS

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában • Felelős vezető: Dávid Zoltán

